

**VERENIGING
WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.**

Nieuwsbrief november 2019

resultaten van het weidevogelseizoen 2019

Geachte heer, mevrouw,

Het weidevogelseizoen ligt al weer een aantal maanden achter ons. Hoog tijd om u in kennis te stellen van de resultaten uit het Staphorsterveld van dit voorjaar.

In totaal zijn dit jaar 367 nesten gevonden, te weten 81 wulpennesten, 21 gruttonesten, 196 kievitsnesten, 36 scholeksternesten, 14 tureluursnesten, 3 graspiepernesten en 19 nesten van diverse eendensoorten. Het eerste kievitseizoen is gevonden op 15 maart, het betrof een nest met 4 eieren. Wybe Klinker vond het eerste wulpenei op 22 maart. Het bleek het eerste gevonden wulpenei van Nederland te zijn! Het eerste grutto-ei en tureluurei van de provincie Overijssel zijn eveneens in ons gebied gevonden. Het grutto-ei op 29 maart door Henk Buitenhuis en het tureluurei door Gerard Boerhof op 9 april. Meilof Koster en Fred de Groot waren de vindsters van het eerste scholeksterei van het Staphorsterveld op 18 april.

In vergelijking met voorgaande jaren is 2019 een relatief goed weidevogeljaar geweest. Er hebben dit jaar meer wulpen en grutto's vliegvlugge kuikens grootgebracht dan in de voorafgaande jaren.

De rol van de vos als predator lijkt dit jaar lager dan in voorafgaande jaren, met dien verstande dat in 60% van de predatiegevallen geen oorzaak kon worden aangegeven. Hierdoor is het mogelijk dat de vos een grotere rol heeft gespeeld dan gesteld in tabel 6. Wel is duidelijk dat door de goede samenwerking met en de positieve inzet van de WBE de vossenstand in het gebied laag was.

Het omrasteren van plas-dras gebieden, het plaatsen van vossenrasters bij wulpennesten en het meer toepassen van last minute beheer hebben een duidelijk positief effect gehad.

De predatie van wulpennesten die voorzien waren van een vossenraster was 14,2% en van wulpennesten die niet voorzien waren van een vossenraster 41,8% (zie tabel 7). Grote dank gaat uit naar de twee medewerkers van de ANV, die het rasteren en het onderhoud hiervan voor hun rekening hebben genomen en naar de ANV zelf, die hiervoor de financiën ter beschikking heeft gesteld.

Door het toepassen van last-minute beheer steeg het uitkomstpercentage met de helft (zie tabel 8).

Bovenstaande heeft ertoe geleid dat er minimaal 20 wulpenparen en 5 gruttoparen 1 of meer vliegvlugge jongen hebben grootgebracht. In beide gevallen betrof dat ongeveer 25% van de gevonden nesten.

De BTS telling laat een voldoende goed resultaat zien bij de grutto (boven de 60%). Bij de wulp blijkt die echter onvoldoende (lager dan 40%), hetgeen er op wijst dat ingeval van de grutto de vooruitzichten (gelet op de resultaten van dit jaar) op een levensvatbare populatie voor in de toekomst positief zijn, maar dat die voor de wulp nog steeds onvoldoende en dus zorgelijk zijn (zie tabel 9 en 10 en grafiek 4).

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

Analyse weidevogelseizoen Staphorsterveld e.o. 2019

Aantallen gevonden nesten:

Het aantal gevonden nesten is afhankelijk van meerdere factoren waaronder de inzet en de kwaliteit van de betreffende zoeker. Dit kan deels de verschillen in het aantal gevonden nesten per jaar verklaren. Vanaf 2016 worden alle gevonden nesten ingebracht in "Boerenlandvogelmonitor" van LandschappenNL. Dat is de reden waarom de resultaten vanaf 2016 zijn vermeld.

tabel 1: Gevonden nesten¹⁾ in de periode 2016 – 2019:

	wulp	grutto	kievit	schol- ekster	ture- luur	wilde eend	slob- eend	krak- eend	gras- pieper	roodb. tapuit	gele- kwikst.	water- snip	aantal nesten
2016	74	37	141	16	21	1	2	2		1	1		296
2017	79	25	191	28	22	6	8	1	1				361
2018	79	21	225	41	20	6	6	3				1	411
2019	81	21	196	36	14	10	4	2	3				367

¹⁾ Onder nest wordt verstaan een gevonden nest met eieren.

Uit de tabel 1 blijkt dat:

** het aantal gevonden wulpennesten is gestegen.

**het aantal gevonden gruttonesten in 2019 gelijk is gebleven aan dat van 2018 maar dat het aantal gevonden nesten in de afgelopen 4 jaren is gedaald.

**zowel het aantal gevonden kievietsnesten als scholeksternesten stijgt, hoewel in 2019 van beide vogels minder nesten zijn gevonden dan in 2018.

** In 2019 minder tureluurnesten zijn gevonden dan in de voorgaande jaren.

Aantal territoria in beheerpercelen met rustperiode.

In beheerpercelen met rustperiode wordt niet gezocht naar nesten. Aanwezige nesten in deze percelen worden daarom niet gevonden en zijn dus ook niet vermeld in tabel 1.

Wel vinden in de beheerpercelen met een rustperiode tellingen van territoria plaats, namelijk eenmalig een QuickScan telling en 2x een BTS telling, als de percelen liggen in de gebieden Oosterslag en Zuideindigerslag. Vanaf 2019 worden de aanwezige territoria vermeld (tabel 2). Een territorium kan gelijk worden gesteld aan een aanwezige nest.

tabel 2: Aantal territoria in beheerpercelen met rustperiode.

	wulp	grutto	kievit	scholekster	tureluur
2019	7	9	8	2	7

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

Tabel 3: Resultaten gevonden nesten

SOORT	gevonden nesten	bekend resultaat ^{1e}	nesten uit	nesten niet uit	% uit	predatie	werkzaamheden ^{2e}	nesten verlaten	% verlaten	overige ^{3e}
wulp	81	81	44	37	54,3	30	0	4	4,9	3
grutto	21	20	9	11	45,0	8	1	1	5,0	1
kievit	196	183	127	56	69,4	33	7	3	1,5	13
scholekster	36	35	18	17	51,4	12	0	4	11,4	1
tureluur	14	13	10	3	76,9	2	1	0	0	0
wilde eend	10	4	3	1	75,0	0	0	1	25	0
slobeend	4	4	4	0	100	0	0	0	0	0
krakeend	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0
Graspieper	3	2	1	1	50	1	0	0	0	0
totaal	367	344	218	126	59,7	86	9	13	3,9	18

^{1e} Bekend resultaat: Betekent dat het bekend is of het nest is uitgekomen of verloren is gegaan. Van bijvoorbeeld 1 gruttonest is niet bekend of die al dan niet is uitgekomen.

^{2e} Werkzaamheden: nesten die verloren zijn gegaan als gevolg van mesten, maaien, ploegen e.d.

^{3e} Overige: Dit betekent dat het nest niet is uitgekomen als gevolg van een onbekende oorzaak.

Uit de tabel 3 blijkt dat wat betreft wulp, grutto, kievit, scholekster en tureluur:

** 23 (6%) van de 344 gevonden nesten geen bekend resultaat hebben.

** de percentages uitgekomen nesten van grutto, scholekster en wulp laag zijn.

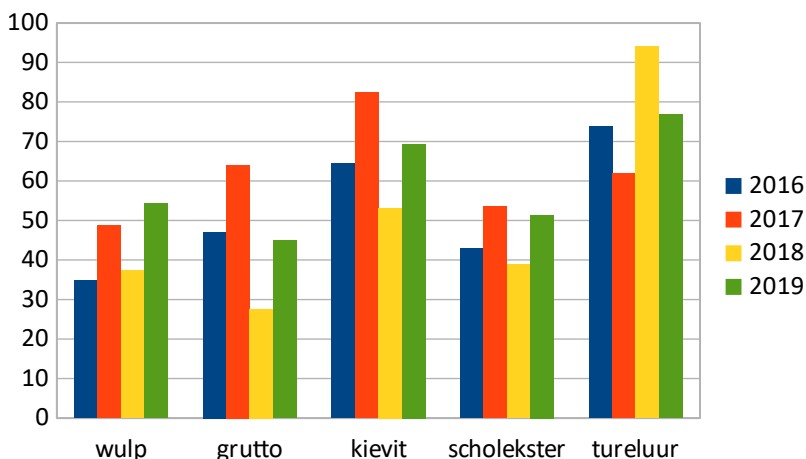
** het uitkomstpercentage van de tureluur goed is

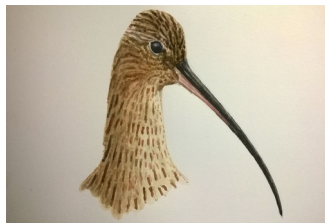
** er weinig nesten verloren zijn gegaan a.g.v. werkzaamheden.

** het % verlaten nesten van de scholekster met 11,4% hoog is.

** er van de overige vogels weinig te zeggen valt, vanwege de geringe aantallen gevonden nesten. Behalve dat het aantal nesten met bekend resultaat van de wilde eend erg laag is.

grafiek 1: uitkomstpercentage nesten

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

Uit grafiek 1 blijkt dat:

** de uitkomstpercentages schommelen over de jaren.

** de uitkomstpercentages van wulp, grutto en scholekster duidelijk lager zijn dan die van kievit en tureluur.

** het uitkomstpercentage van de wulp in 2019 het hoogst is, waarschijnlijk als gevolg van het plaatsen van vossenrasters (zie later).

tabel 5: Aantallen gepredeerde nesten

	resultaat bekend	nesten gepredeerd	% gepredeerd
wulp	81	30	37
grutto	20	8	40
kievit	183	33	18
scholekster	35	12	34
tureluur	14	2	14
totaal	334	85	25

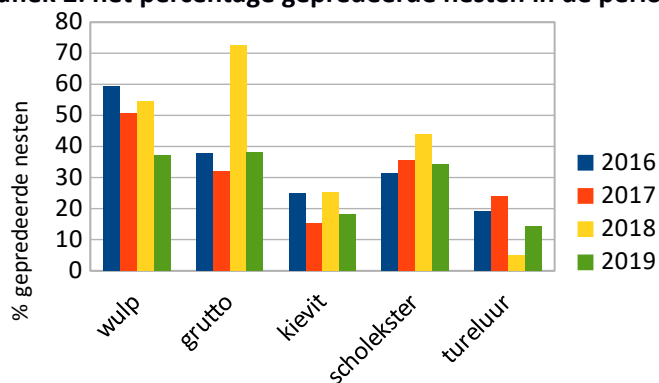
Uit tabel 5 blijkt dat van zowel de wulp, grutto als scholekster ruim een derde van de nesten is gepredeerd.

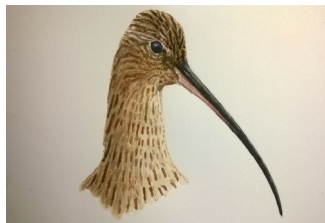
Tabel 6: Oorzaken van predatie per vogel (in procenten)

	wulp	grutto	kievit	scholekster	tureluur
onbekend	66,7	75,0	45,5	66,7	100
hermelijn / Wezel	0,0	12,5	6,1	8,3	0,0
kraai	26,7	12,5	45,5	25,0	0,0
mens	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0
steenmarter	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0
vos	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0

Uit tabel 6 blijkt dat onbekende oorzaak het meest wordt genoemd als oorzaak van predatie. Dat is niet verwonderlijk aangezien meestal geen sporen worden gezien. Van de bekende oorzaken wordt de kraai het vaakst genoemd, gevolgd door hermelijn/wezel.

Grafiek 2: het percentage gepredeerde nesten in de periode 2016 – 2019

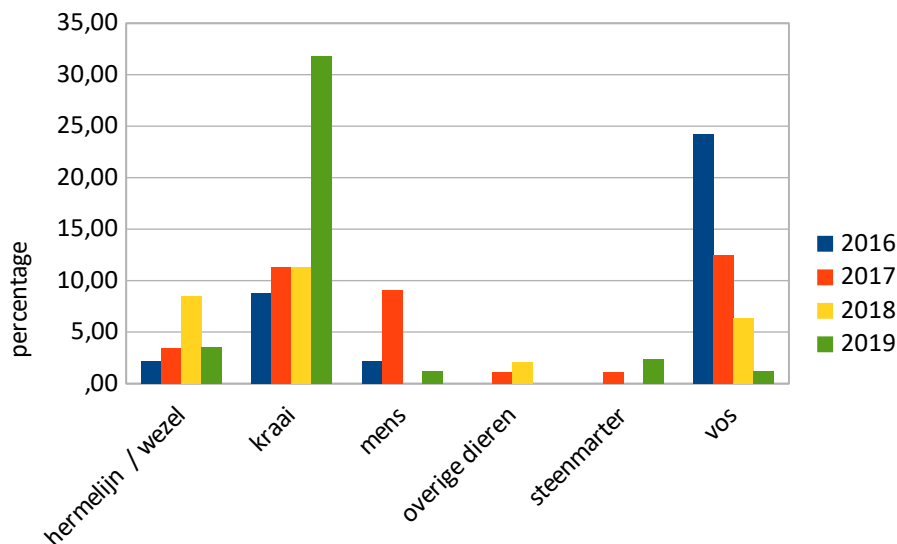

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

Uit grafiek 2 blijkt dat vooral in 2018 veel nesten zijn gepredeerd. Het percentage gepredeerde nesten van de wulp laat over de laatste 4 jaren een dalende tendens zien, dit in tegenstelling tot de overige vogels.

Grafiek 3: De genoemde predatoren in de periode 2016 – 2019

Uit grafiek 3 blijkt dat de kraai steeds vaker wordt genoemd als oorzaak van predatie en de vos steeds minder. In 2016 en 2017 werd meegedaan aan het predatieonderzoek. In dat onderzoek werden bij nesten camera's geplaatst om de oorzaak van predatie vast te stellen. De resultaten van die jaren zijn betrouwbaarder dan die van 2018 en 2019. Gezien het effect van het plaatsen van vossenrasters rond wulpennesten, kan worden geconcludeerd dat het aandeel predatie door de vos groter is, dan in tabel 6 en grafiek 3 is vermeld.

Vossenrasters

Om wulpennesten te beschermen tegen predatie door vossen, zijn in 2019 15 nesten voorzien van een vossenraster. Van 1 nest is het raster verwijderd vanwege het niet accepteren ervan door het betreffende wulpenpaar.

tabel 7: Effect rasteren van wulpennesten

	gerasterd	percentage	Niet gerasterd	
aantal nesten	14		67	
uit	11	78,6%	33	49,3%
gepredeerd	2	14,2%	28	41,8%
verlaten	1	7,1%	3	4,5%
onbekend	0		3	4,5%

Uit tabel 7 blijkt dat het % uitgekomen gerasterde nesten (78,6%) duidelijk hoger is dan het % niet gerasterde nesten (49,3%). Hieruit blijkt dat het rasteren van wulpennesten zin heeft.

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

Tabel 8 Beschermingsmaatregelen

Er kunnen meerder beschermingsmaatregelen worden genomen om nesten te beschermen en deze kunnen worden genoteerd in Boerenlandvogelmonitor. In tabel 8 zijn alleen de beschermingsmaatregelen opgenomen die 10 keer of vaker zijn toegepast. Er is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten vogels.

alle vogels	aantal nesten	bekend resultaat	nesten uit	nesten gepredeerd	nesten verlaten	% uit	% predatie	%verlaten
bemesten	36	32	19	12	0	59,4	37,5	0,0
last minute	25	21	16	3	2	76,2	14,3	9,5
maaïen	95	84	46	35	2	54,8	41,7	2,4
ploegen / eggen	13	13	9	4	0	69,2	30,8	0,0
rollen/ slepen	28	24	13	11	0	54,2	45,8	0,0
vossenraster	36	36	19	17	0	52,8	47,2	0,0
totaal	253	230	133	90	5	57,8	39,1	2,2

Uit tabel 8 blijkt dat van de nesten met een of meerdere beschermingsmaatregelen:

**57,8% is uitgekomen. Dit percentage is ongeveer gelijk aan de 59,7% van het totaal aantal uitgekomen nesten (zie tabel 3).

** het toepassen van last minute beheer een hoger uitkomstpercentage geeft dan bescherming tijdens maaïen, respectievelijk 76,2% om 54,8%. Een toename van ongeveer 50%

** het toepassen van bescherming tijdens het maaïen tot gevolg heeft dat 54,8% van de nesten uitkomt en dus wordt gespaard. Zonder deze bescherming zou het merendeel van deze nesten verloren zijn gegaan.

**de resultaten van andere beschermingsmaatregelen nauwelijks afwijken van het aantal uitgekomen nesten uit tabel 3.

Nesten verloren door werkzaamheden 2019

In 2019 zijn 9 nesten verloren gegaan als gevolg van werkzaamheden (zie tabel 2).

Eén grutto- en 1 Kievitsnest zijn verloren gegaan a.g.v. bemesten, 1 tureluurnest als gevolg van maaïen en 5 Kievitsnesten als gevolg van aanaarden. Dit laatste betrof 5 nesten op één perceel.

Daarnaast is 1 Kievitsnest verloren gegaan a.g.v. overige werkzaamheden

tabel 9: BTS telling (deze gegevens zijn nog niet gevalideerd door Boerenlandvogelmonitor)

	grutto			wulp		
	broedparen	gezinnen	BTS	broedparen	gezinnen	BTS
Oosterslag	19	14	73,7	19	7	36,8
Zuideindigerslag	2	1	50	28	9	32,1
Totaal	21	15	71,7	47	16	34,0

In 2019 zijn opnieuw de BTS tellingen uitgevoerd in de gebieden Oosterslag en Zuideindigerslag.

Uit tabel 9 blijkt dat in 2019 het BTS van de grutto goed te noemen is (boven de 65%) en dat van de wulp opnieuw slecht is (onder de 50%).

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

tabel 10: de BTS tellingen van de laatste 4 jaren.

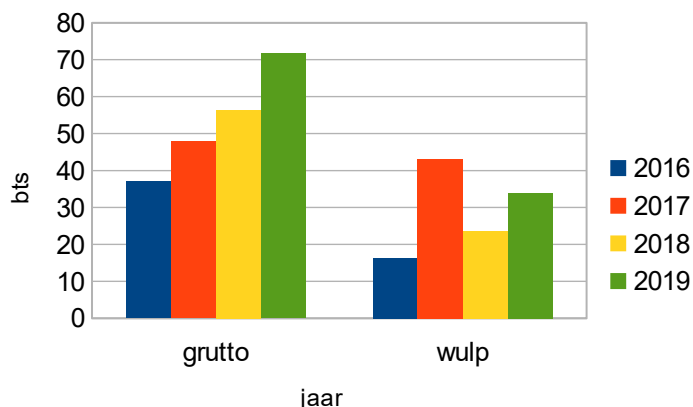
telling	grutto			wulp		
	broedparen	gezinnen	% (BTS)	broedparen	gezinnen	%(BTS)
2016	27	10	37,0	43	7	16,3
2017	23	11	47,8	37	16	43,2
2018	19,5	11	56,4	29,5	7	23,7
2019	21	15	71,7	47	16	34,0

Uit tabel 10 blijkt dat:

** het BTS van de grutto elk jaar toeneemt en dat het BTS van de grutto in 2019 voldoende is om de soort in stand te houden (boven de 60%).

** het BTS van de wulp nog steeds onder de 40% ligt en dus te laag is om de soort in stand te houden.

grafiek 4: de BTS van 2016-2019

Vliegvlugge kuikens 2019

In 2019 zijn zoveel mogelijk families met kuikens gevolgd om te zien, hoeveel families tot vliegvlugge kuikens zijn gekomen. Dit is mede gebeurd om het effect te kunnen bepalen van het last minute beheer en/of het rasteren van wulpennesten op nestniveau op het uiteindelijk vliegvlug worden van weidevogelkuikens.

Resultaat aan families, waarvan bekend is dat ze tot vliegvlugge kuikens zijn gekomen:

grutto	5
scholekster ^{*)}	2
tureluur ^{*)}	5
wulp	20

^{*)} tureluurs en scholeksters niet allemaal kunnen volgen, dus waarschijnlijk meer paren met vliegvlugge kuikens.

VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTERVELD E.O.

Het aantal families met vliegvlugge kuikens ligt in 2019 beduidend hoger dan dat in 2018 (in 2018 zijn er nauwelijks kuikens vliegvlug geworden) en voor zover bekend ook flink hoger dan in de jaren voor 2018. Vooral in de zoekgebieden ten noorden van de Stadsweg, waar relatief veel last minute beheer is toegepast en is gewerkt met vossenrasters, hebben families met kuikens hiervan optimaal kunnen profiteren.

Eindconclusies

- ** Het aantal gevonden gruttonesten daalt gedurende de laatste jaren. Als pluspunt kan worden gezien het BTS van dit jaar dat voldoende is om de soort in het gebied in stand te houden.
- ** Het aantal gevonden wulpennesten laat vanaf 2016 een lichte stijging zien. Het lage BTS indiceert echter een achteruitgang van de soort in de toekomst.
- ** De uitkomstpercentages van wulp, grutto en scholekster zijn laag en schommelen rond de 50%.
- ** De predatie is nog steeds hoog. Van zowel wulp, grutto en scholekster wordt ongeveer een derde van de nesten gepredeerd. De oorzaak van predatie is meestal onbekend.
- ** Het toepassen van vossenrasters vermindert de predatie van wulpennesten met ongeveer de helft.
- ** Door landwerkzaamheden gaan weinig nesten verloren.
- ** Gemarkeerde nesten worden tijdens het maaien goed gespaard. Slechts 1 tureluurnest is verloren gegaan tijdens het maaien. Van de nesten die tijdens het maaien zijn gespaard komt ruim de helft uit (54%). Hierbij moet worden opgemerkt dat bij uitkomst van het nest op een pas gemaaid perceel de kans op kuikensterfte (zeer) hoog is, aangezien de pasgeboren kuikens in dergelijke percelen geen dekking hebben tegen predatoren en er weinig tot geen voedsel aanwezig is in de vorm van insecten.
- ** Het toepassen van last minute beheer is effectiever dan alleen nestbescherming tijdens maaien. Na toepassing van last minute beheer komt ongeveer 75% van de nesten uit. Daarnaast biedt last minute beheer een hogere overlevingskans voor de kuikens, als gevolg van en betere dekking tegen predatoren en voedselvoorziening.